

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශනය

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

කුරුණෑගල ජලාන්වේෂන්ස් ලිමිටඩ් හි 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් හඳුනා නොගැනීම මඟින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුෂ්ඝන්ධාන, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අදහස් දැක්වීම

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 අනුව වත්කම් භාවිතය සඳහා සුදානම් අවස්ථාවේ සිට ක්ෂය කල යුතු වුවත්, එයට පටහැනිව වත්කමක් මිලදී ගත් වර්ෂයේදී ක්ෂය නොකිරීමත්, විකුණන වර්ෂයේදී සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය කිරීමත් හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ක්ෂය වියදම රු.1,450,603 ක් අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	2019 ගිණුම් මගින් නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ප්‍රමිතය අනුව, ස්ථාවර වත්කම් භාවිතය සඳහා සුදානම් අවස්ථාවේ සිට ක්ෂය කල යුතුය.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 හි 51 වන ඡේදය අනුව සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය කර අවසන් එහෙත් දැනට භාවිතා කරනු ලබන පිරිවැය රු.107,775,018 ක් වූ වාහන හා පිරිවැය රු.17,693,752 ක් වූ ගොඩනැගිලි නැවත අගය කර ගිණුම් වලට ගෙන නොතිබුණි.	වාහන නැවත තක්සේරු කිරීමට කටයුතු කරන අතර, ගොඩනැගිලි කල්බදු පදනම මත ලැබී ඇති බැවින් තක්සේරු කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ.	ප්‍රමිතය අනුව, සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂයකර තිබූ හා දැනට භාවිතා කරන වත්කම් නැවත අගය කර ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.
(ඇ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 41 අනුව පාරිභෝජ්‍ය ජීව වත්කම් සාධාරණ වටිනාකමට අගය කල යුතු වුවත් ඒ අනුව අගය නොකිරීම හේතුවෙන් එම වත්කම් රු.994,790 ක් අඩුවෙන් සටහන් වී තිබුණි.	2019 ගිණුම් මගින් නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ප්‍රමිතය අනුව, පශු සම්පත් සාධාරණ වටිනාකමට අගය කර ගිණුම් මගින් දැක්විය යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාගමේ ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය අනුව කල්බදු පදනම මත පවරා ගෙන තිබූ ඉඩම් සංවර්ධනය සඳහා දරා තිබූ පිරිවැය අවුරුදු 30 ක් තුළ ක්‍රමක්ෂය කල යුතු වුවද, 1992 වර්ෂයෙන් පසුව දරන ලද රු.4,019,754 ක එම පිරිවැය සඳහා ක්‍රමක්ෂය ගැලපීම් කර නොතිබුණි.</p>	<p>2019 ගිණුම් මගින් නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>සමාගමේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය අනුව ඉඩම් සංවර්ධනය සඳහා දරා ඇති පිරිවැය අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ ක්‍රමක්ෂය කර ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාගම විසින් 2015 නොවැම්බර් 11 දින හෙක්ටයාර් 1.416 ක ඉඩමේ භුක්ති ලබා ගැනීම සඳහා කුරුණෑගල ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙත ගෙවා තිබූ රු.8,123,564 ක වියදම අදාළ ඉඩම භාවිතාකිරීමට අපේක්ෂිත කාලය තුළදී වියදමක් ලෙස ලියා හැරීම වෙනුවට, වත්කමක් ලෙස මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශණය මගින් පෙන්නුම්කර තිබුණි.</p>	<p>මෙම දේපල සඳහා අධිකරණය නියම කල වටිනාකම වන රු.8,123,564 කට ආපසු පැවරීම සම්බන්ධයෙන් කාල නිර්ණයන් නොමැතිව, භාවිතය සම්බන්ධයෙන් පමණක් කොන්දේසි ඇතුළත් කර ලබා දී ඇති බැවින් මෙම ඉඩම සින්නක්කර දේපල ලෙස ගිණුම් ගත කර ඇත.</p>	<p>සමාගම වෙත ඉඩම් නෛතික අයිතිය ලබාගැනීමට කටයුතුකල යුතු අතර එම අයිතිය නොලැබේ නම් විලම්භිත වත්කමක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>

1.5.4 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස් නිර්දේශය
<p>--</p> <p>සමාගම ස්ථාපිත කරනු ලබන අවස්ථාවේදී පැවරුණු ඉඩම් ප්‍රමාණයෙන් හෙක්ටයාර් 1,751 ක් නැවත රජයේ විවිධ අරමුණු සඳහා නිදහස්කර තිබූ අතර එහි ඇතුළත් රු.16,214,000 ක් වූ හෙක්ටයාර් 550.88 ක ඉඩම් නිදහස්කල පාර්ශවයන්ගේ ලේඛණය හා ඊට අදාල පිඹුරුපත් විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් නොවුණි.</p>	<p>මෙම නිරීක්ෂණය අඛණ්ඩව ඉදිරිපත් වී ඇති අතර, ඉඩම් මැනීමේ කටයුතු වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය විසින් සිදුකරනු ලබයි. සමාගම සතු බෙදුම් 87 න් 78 ක මැණීම් අමාත්‍යාංශය සිදුකර තිබුණද අදාල වාර්තා සමාගමට ලැබී නොමැති අතර, ඉඩම් මැනීමේදී සිදුවන වෙනස්කම් වලට අදාල තීරණ ගැනීම නිසි බලධාරීන් විසින් සිදුකල යුතුය.</p>	<p>සමාගමට පැවරී ඇති ඉඩම් සහ දැනට භුක්ති නොවිඳන ඉඩම්, නිදහස්කල පාර්ශවයන් කවුරුන්ද යන්න හඳුනාගෙන විගණනය සඳහා ඉදිරිපත්කල යුතුය.</p>

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

නීති, රීති, අනුකූල නොවීම රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	නීති, රීති, අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි 108(3)</p>	<p>හානි සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට ප්‍රධාන ගණන්දීම නිලධාරියකුට අධිකාර බලය නොමැති සෑම අවස්ථාවකදීම භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබාගත යුතු වුවත් හානි වූ රු.11,110,806 ක රබර් සහ අනෙකුත් වගාවන් පිරිවැය අදාල අනුමැතිය ලබා නොගෙන 2017 වර්ෂයේ ගිණුම් මඟින් ලියා හැර තිබුණි.</p>	<p>නියම ව්‍යාපෘති ලෙස ආරම්භකර තිබූ මෙම ව්‍යාපෘති සඳහා දරන ලද පිරිවැය පර්යේෂණ හා සංවර්ධන වියදම් යටතේ ගිණුම්ගත කල යුතු වුවත් ප්‍රාග්ධනික කර තිබූ අතර එම පිරිවැය 2017 වර්ෂයේදී වියදම් ලෙස ගිණුම් තබා ඇත. මේ පිළිබඳ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පත්කල කමිටුවක් මඟින් විමර්ශණය කෙරෙමින් පවතී.</p>	<p>හානි ලියා හැරීම මූල්‍ය රෙගුලාසි අනුව අනුමැතිය ලබාගැනීමෙන් පසුව සිදුකල යුතුය.</p>
<p>(ආ) 2009 දිනැති අංක 39 දරණ</p>	<p>නිලධාරීන්ට දීමනා තීරණය කිරීමේදී ජාතික වැටුප්</p>	<p>මෙම දීමනාව වැවිලි ක්ෂේත්‍රයට අදාල දීමනාවක් වන අතර මෙය සමාගම</p>	<p>නිලධාරීන්ට දීමනා ගෙවීමේදී වක්‍රලේඛය අනුව</p>

<p>කළමනාකරණ සේවා වකුලේඛය</p>	<p>හා සේවක සංඛ්‍යා කොමිෂන් සභාවේ නිර්දේශය හා කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතු වුවත් එසේ නොමැතිව JM හා ඊට ඉහළ වැටුප් බාණ්ඩුවල නිලධාරීන් 31 දෙනෙකු සඳහා “සේවක දීමනා” (Labour Allowance) ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එකතුව රු.10,835,213 ක් ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>ආරම්භක අවස්ථාවේ සිට විධායක නිලධාරීන්ට හිමිවන අතර, අතීතයේදී සේවකයින් භෞතිකව ලබා දී තිබුණද වර්තමානයේදී සේවක හිඟයක් ඇති බැවින් මෙය දීමනාවක් ලෙස ගෙවනු ලබයි. ලාභ ලබන මෙම සමාගම මහාභාණ්ඩාගාරයෙන් මුදල් ලබානොගෙන පෞද්ගලික අංශය සමග තරඟකාරී ලෙස කටයුතුකරන අතර, ප්‍රායෝගික නොවන මෙවැනි විගණන විමසුම් ඉදිරිපත්කිරීම සමාගමේ සේවකයින්ගේ සේවය හැරයාම් වැඩිවීම හා සේවක ආකාර්ශණය අඩුවීමට හේතු වී ඇත. මෙය දිගින් දිගටම පැවතුන හොත් ආයතනයේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වයට හා කාර්යයසාධනයට බලපෑම් ඇතිවිය හැකිය.</p>	<p>අනුමැතිය ලබාගෙන දීමනා ගෙවිය යුතුය.</p>
------------------------------	---	--	---

<p>(ඇ) 2015 මැයි 25 දිනැති අංක 01/2015 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛය</p>	<p>අනුව වකුලේඛය ඉන්ධන දීමනා හිමිකම් නොමැති MM වැටුප් බාණ්ඩයේ නිලධාරීන් 05 දෙනෙකු වෙත ඉන්ධන ලීටර් 10,435 කට අදාලව රු.1,140,506 ක් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>ඔබගේ විගණන විමසුම අනුව ඉන්ධන දීමනා නොලබන නිලධාරීන් ලෙස MM වැටුප් බාණ්ඩයේ නිලධාරීන් සඳහන් කිරීම නිවැරදි නොවේ මන්ද ඔවුන් සමාගමේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් වේ. සමාගමේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ට ඉන්ධන ලබා නොදී කළමනාකරණය කෙසේ කරන්නේද යන්න ගැටළු සහගත වන අතර, ලාභ ලබන මෙවැනි ආයතනයක නිලධාරීන්ට ඉන්ධන ලබාදීම පිළිබඳවත් විගණන විමසුම් ඉදිරිපත් වන්නේ නම් මෙවැනි ආයතනයක් ක්‍රියාකරන්නේ කෙසේද යන්න ගැටළු සහගත වන අතර, MM වැටුප් බාණ්ඩයේ නිලධාරීන් 12 ක් සිටියදී නිලධාරීන් 05</p>	<p>ඉන්ධන දීමනාවක් ලෙස ගෙවනු ලබන සෑම අවස්ථාවකදීම මෙම වකුලේඛනය අනුව අදාල නිලධාරීන්ට පමණක් ගෙවිය යුතුය.</p>
--	---	---	--

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.188,994,219 ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.161,797,211 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු. 27,197,008ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට සමාලෝචිත වර්ෂයේ පොල් අලෙවි ආදායම වැඩි වීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

(අ) 2017 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී පොල් නිෂ්පාදනය හා පොල් අලෙවි ආදායම සියයට 19 කින්ද, පැල විකුණුම් ආදායම සියයට 17 කින් වැඩි වී තිබූ අතර, කොප්පරා ආදායම සියයට 56 කින් අඩු වන විට පොල් නිෂ්පාදනය පිරිවැය සියයට 20 කින් වැඩි වී තිබුණි.

(ආ) පෙර වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේ රබර් කිලෝග්‍රෑම් එකක විකුණුම් මිල රු.65 කින් අඩු වීම, රබර් කිරි නිෂ්පාදනය කිලෝග්‍රෑම් 6,401 කින් අඩුවීම හා රබර් කිලෝග්‍රෑම් එකක නිෂ්පාදනය කිරීමේ පිරිවැය රු.16 කින් වැඩිවීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ රබර් ආදායම සියයට 23 කින් අඩු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 අනාර්ථික ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත අනුව දායක මුදල් ගණනය කිරීමේදී ජීවන වියදම් දීමනාව සැලකිල්ලට ගතයුතු වුවත්, සමාගම විසින් 2006 – 2015 කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ දායක මුදල් ගෙවීමේදී එම දීමනාව සැලකිල්ලට නොගැනීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ එම කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ දීමනාව ගෙවීමේදී එම දීමනාවට අමතරව රු. 5,729,125 ක මුදලක්</p>	<p>2006 – 2015 කාලයේදී සේවක අර්ථසාධක මුදල් ගෙවීමේදී ජීවන වියදම් දීමනාව අදාළ කර නොමැති බව අදාළ ආයතනය විසින් අනාවරණය කිරීමත් සමඟම අධිකාර මුදල් සමඟ අදාළ මුදල් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීමෙන් පසු ගෙවීම සිදු කර ඇත.</p>	<p>සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත අනුව සම්පූර්ණ ඉපයුම් දායක මුදල් ගණනය කර ගෙවිය යුතුය.</p>	<p>සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත අනුව සම්පූර්ණ ඉපයුම් දායක මුදල් ගණනය කර ගෙවිය යුතුය.</p>

අධිභාර ලෙස ගෙවා තිබුණි.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් සිදුකිරීමෙන් තොරව 2016 වර්ෂයේදී රු. 12,078,708 ක් වැය කර ආරම්භකරන ලද රඹර් කර්මාන්තශාලාවේ නිෂ්පාදන කටයුතු උපරිම ධාරිතාවයෙන් පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය අමුද්‍රව්‍ය නොලැබීම හා ප්‍රමාණවත් අලෙවි ආදායමක් නොලැබීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විට කර්මාන්තශාලාවේ නිෂ්පාදන කටයුතු නවතා දමා තිබුණි. ඒ අනුව, කර්මාන්තශාලාව සඳහා දරා තිබූ රු. 12,078,708 ක පිරිවැය නිශ්චල වියදමක් බවට පත් වී තිබුණි.</p>	<p>රඹර් කර්මාන්ත ශාලාව ඉදි කිරීමේදී අත්තනගල්ල හා මහයාය වතුයායන්හි රඹර් කිරි ඵලදාව රඹර් කර්මාන්ත ශාලාවේ දුම් ගැස්සු රඹර් නිෂ්පාදනයට යොදා ගැනීමට තීරණය කර තිබුණද, දුම් ගැස්සු රඹර් ෂීට් මිල ක්‍රමයෙන් පහත වැටීම හේතුවෙන් කර්මාන්ත ශාලාවේ නිෂ්පාදනයට වඩා රඹර් කිරි බාහිර පාර්ශවයන්ට අලෙවි කිරීම සමාගමට වාසි දායක වන බැවින් කර්මාන්ත ශාලාවේ නිෂ්පාදන කටයුතු වසා දැමීමට සමාගම තීරණය කර ඇත.</p>	<p>මෙවැනි ව්‍යාපෘති සඳහා ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් සිදුකර අමු ද්‍රව්‍ය ලබාගැනීමේ හැකියාව, නිෂ්පාදන ක්‍රමවේදයන් හා අපේක්ෂිත වෙළඳපල පිළිබඳව අධ්‍යයනය කර එයට ගැලපෙන පරිදි නිෂ්පාදන සකස්කර අලෙවිකිරීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>
<p>(ආ) සමාගම විසින් කල්බදු පදනම මත ලබාගෙන තිබූ ඉඩම් වලට අදාල කල්බදු මුදල් වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශයට ගෙවිය යුතු වන අතර, එම කල්බදු ඉඩම් වලින් රජයේ විවිධ අරමුණු වෙනුවෙන් නිදහස්කර හෙක්ටයාර් 1,751 ට අදාල කල්බදු මුදල් නොගෙවීමට සමාගම ගනු ලැබූ තීරණයට අමාත්‍යාංශයේ එකඟතාවය ලබානොගැනීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විට රු.197,581,091 ක් කල්බදු ලෙස සමාගම විසින් අමාත්‍යාංශයට ගෙවිය යුතු ලෙස දැනුම් දී තිබුණි.</p>	<p>කල්බදු පදනම මත ලබාගත් වත්කම් වලින් සමාගම භුක්ති විඳින ප්‍රමාණයට අදාල කල්බදු පමණක් ගෙවිය යුතු ලෙස සලකා සමාගම ගිණුම්කර්ම ඇති අතර වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය සමාගම ආරම්භක අවස්ථාවේදී පැවරුණු සම්පූර්ණ වත්කම් වටිනාකමට කල්බදු ගණනය කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත් මෙම ගැටළුව වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය හා මහාභාණ්ඩාගාරය එක්ව විසඳිය යුතු වන බැවින් ඒ සඳහා සමාගම ඉල්ලීම් කර ඇත.</p>	<p>ගිවිසුම්ගත වූ පාර්ශවයන්ගේ එකඟතාවය ලබාගැනීමෙන් පසු අදාල ගෙවීම් නතරකිරීමට කටයුතු කල යුතුය</p>

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>(අ) පොල් පර්යේෂණ ආයතනයේ සම්මතයන්ට අනුව පොල් ගසක වාර්ෂික සාමාන්‍ය ඵලදාව ගෙඩි 72 ක් පමණ විය යුතු වුවත්, සමාගම විසින් පාලනය කරන වතු 07 හි එම අගය 31-54 අතර පරාසයක පැවතුණි. එම ඉලක්කය ලඟකර ගැනීමට සමාගම විසින් පාංශු පරීක්ෂාව සිදු කර ඒ අනුව පොහොර හා රසායනික ද්‍රව්‍ය යෙදීමටත්, වාරි පද්ධති ඇතිකර නව වගාවන් මඟින් නියමිත ඵලදාව ලබා ගැනීමටත් අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>පොල් පර්යේෂණ ආයතනයේ නිර්දේශයට අනුව ගසකින් ගෙඩි 72 ක් ලබාගත හැකි වනුයේ ප්‍රශස්ථ තත්ත්වයන් යටතේ පමණි. නමුත් මෙම අගය පාංශු කාණ්ඩය හා කාලගුණික තත්ත්වය යන සාධක මත වෙනස් වේ. පොල් පර්යේෂණ ආයතනයේ නිර්දේශ වලට අනුව සාමාන්‍ය තත්ත්වයන් යටතේ ලබා ගත හැකි වන්නේ පොල් ගසකින් ගෙඩි 50 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකි. ඉදිරියේදී තවදුරටත් සුපරීක්ෂණ කටයුතු වැඩි දියුණු කරමින් ජල සංරක්ෂණ ක්‍රම හා ජල සම්පාදන ක්‍රම ස්ථාපනය කරමින් ගසකින් ලබා ගන්නා පොල් අස්වැන්න වැඩිකර ගැනීමට කටයුතු කරන බව දැනුම් දෙමු.</p>	<p>සමාගම විසින් ගසකින් අවම වශයෙන් ගෙඩි 72 ක් ලැබෙන පරිදි පොල් වගාවන් පවත්වාගෙන යා යුතුය</p>	
<p>(ආ) ක්ෂේත්‍රයේ පවතින සම්මතයන්ට අනුව, ඉඩම් හෙක්ටයාරයක පැවතිය යුතු පොල්ගස් ප්‍රමාණය 158 ක් වුවද, නාරම්මල හා කටුගම්පල යන වතුයායන් හැර ඉතිරි වතු 06 හි පැවති 92-141 ක් වූ එම අගය සම්මත ප්‍රමාණය දක්වා වැඩිකර ගැනීමට සමාගම කටයුතුකර නොතිබුණි.</p>	<p>පැවතිය යුතු න්‍යායාත්මක ගස් ප්‍රමාණය 158 ක් වුවද, වගාවට නුසුදුසු භූමි හේතුකොටගෙන එම ප්‍රමාණය ප්‍රායෝගිකව වගාකල නොහැක. ඉඩම් මැණුම් සිදු කිරීම හා GPS තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් සියළුම වගා වපසරිය නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමට මේ වන විට කටයුතු කරමින් පවතී.</p>	<p>හෙක්ටයාරයක පැවතිය යුතු අවම පොල් ගස් ප්‍රමාණය වූ ගස් 158 ක ප්‍රමාණය පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කල යුතුය.</p>	
<p>(ඇ) සමාගම විසින් පාශු පරීක්ෂාවක් සිදු නොකර දොඩම්ගස්ලන්ද වතුයායෙහි ඉඹුල්ගොඩ කොටසෙහි 2009 වර්ෂයේදී වැල් 2000 කින් යුත් ගම්මිරිස් වගාවක් ආරම්භ කිරීම</p>	<p>මෙම බෙදුමේ ගම්මිරිස් වැල් යම් ප්‍රමාණයක් පස් වල නොගැලපීම මත විනාශ වී ඇති බව පිළිගන්නා අතර, නැවත පුරප්පාඩු සිටුවීමද නොකරන ලදී. බොරළු සහිත ස්ථාන පෙර</p>	<p>වගාවන් ආරම්භ කිරීමට පෙර වගාව සඳහා යොදාගන්නා ඉඩමේ යෝග්‍යතාවය හා වාරි ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ තාක්ෂණික</p>	

හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විට පැල 1000 ක් පමණ විනාශ වී තිබූ අතර ඒ සඳහා දරා තිබූ රු.1,690,314 ක පිරිවැය නිෂ්පල වියදමක් බවට පත් වී තිබුණි. තවද, ඉතිරි වී තිබූ වැල් 1000 න් එල දරන වැල් 615 ක් පැවති අතර, සුළු අපනයන හෝග දෙපාර්තමේන්තු දත්ත අනුව එම වැල් මගින් ලැබිය යුතු අවම අස්වැන්න වියළි ගම්මිරිස් කිලෝග්‍රෑම් 1107 ක් වුවත් සමාගම කිලෝග්‍රෑම් 36.5 ක අස්වැන්නක් ලබාගෙන තිබුණි.

වර්ෂවලදී දැඩි නියං සහිත කාලයේදී ජල සම්පාදනය සිදු කලද, දැඩි උෂ්ණත්වය හේතුවෙන් පැල විනාශයට පත් විය. එහෙත් පවතින වැල් වලින් අස්වැන්න ලබමින් පවතී.

අධ්‍යයනයක් සිදුකර ඒ අනුව කටයුතු කල යුතුය.

(ඇ) පොල් පර්යේෂණ ආයතනයේ නිර්දේශ අනුව පරිනත වගාවක් සඳහා සෑම ගසකටම වාර්ෂිකව පොහොර යෙදිය යුතු වුවත්, සමාගමේ වතුයායන් හතරක පැවති පරිනත ගස් 222,118 න් ගස් 95,037 කට පමණක් රසායනික පොහොර හෝ කාබනික පොහොර යොදා තිබුණද ඉතිරි ගස් සඳහා පොහොර යොදා එලදාව වැඩිකර ගැනීමට කළමණාකරණය කටයුතුකර නොතිබුණි.

සමාගමේ ප්‍රතිපත්තිය වනුයේ පරිනත පොල් ගස්වලින් සියයට 50 ක් පෙර වර්ෂයේදීද, ඉතිරි සියයට 50 ක ප්‍රමාණය එළැඹෙන වර්ෂයේදී පොහොර යෙදීම සිදු කර සියළුම ගස්වලට වර්ෂයකට ආසන්න කාලයක් තුලදී පොහොර යෙදීම සිදුකරනු ලබයි. සමාගම සතුව විශාල පරිනත පොල් ගස් ප්‍රමාණයක් පවතින බැවින් පවතින කම්කරු හිඟය තුළ වර්ෂාපතනය පවතින කාලය තුළ පොහොර යෙදීම සිදු කල නොහැකි වීමයි.

පර්යේෂණ ආයතනයේ නිර්දේශයන්ට අනුව සෑම පොල් ගසකටම වර්ෂයක් තුළ පොහොර යෙදීම සිදුකල යුතුය.

(ඉ) පොල් පර්යේෂණ ආයතනයේ නිර්දේශ අනුව රසායනික පොහොර යොදනු ලබන සෑම පරිනත පොල් ගසකටම ඩොලමයිට් කිලෝග්‍රෑම් 01 ක් යෙදිය යුතු වුවත්, සමාගම විසින් ගස් 80,844 ක් සඳහා ගසකට ඩොලමයිට් කිලෝග්‍රෑම් 2.4 බැගින් යොදා තිබුණි. ඒ හේතුවෙන් සමාගම විසින් ඩොලමයිට් කිලෝ ග්‍රෑම් 110,586 ක් සඳහා නිෂ්කාර්යය වියදමක් දරා තිබුණි.

සමාගම විසින් පොල් වගාවන්ගේ පවතින මැග්නීසියම් ඌනතාවය සහ පස සේදියාමේ හේතුවෙන් පී.එච් අගය අඩුවීම සැලකිල්ලට ගෙන එල දරණ සියලුම පොල් ගස් සඳහා ඩොලමයිට් කිලෝ ග්‍රෑම් 2 ක් යෙදීමට තීරණය කර ඒ අනුව ඇස්තමේන්තු සකස් කර ඇත.

පර්යේෂණ ආයතනයේ නිර්දේශිත ප්‍රමාණයන්ගෙන් ඩොලමයිට් පොහොර යෙදීම සිදුකල යුතුය.

3.4 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 7.3.1 ඡේදය අනුව ලංසු ඇගයීම සඳහා උපදේශන සේවයක් ලබා ගැනීමේ දී, එම උපදේශකයින් තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවේ සාමාජිකයින් නොවිය යුතු වුවත් වටිනාකම රු.6,529,930 ක් වූ ඉදිකිරීම් කටයුතු 03 කට අදාළව ලංසු ඇගයීමේ කටයුතු සිදුකල උපදේශණ ආයතනයක් එම ඉදිකිරීම් වෙනුවෙන් පත්කල තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවලද සභාපති සහ සාමාජිකයකු ලෙස කටයුතුකර තිබුණි.</p>	<p>ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 2.8.4 වගන්තිය අනුව අදාළ විෂය සම්බන්ධ විශේෂඥ දැනුමක් ඇති සාමාජිකයකු සිටිය යුතුවන අතර, අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී විශේෂඥ දැනුම තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව විසින් ලබාගෙන තිබුණද, එම සාමාජිකයින් විසින් කමිටු තීරණවල ස්වාධීනත්වයට බලපෑමක් කර නොමැත. 2018 වර්ෂයෙන් පසු උපදේශක සේවාවන් ලබාගන්නා පාර්ශවයන් තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවේ සාමාජිකයින් ලෙස පත්කර නොමැත</p>		<p>ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 7.3.1 ඡේදය අනුව ලංසු ඇගයීම සඳහා උපදේශන සේවයක් ලබා ගැනීමේ දී, එම උපදේශකයින් තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවේ සාමාජිකයින් ලෙස පත් නොකල යුතුය</p>

3.5 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනයේ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>දොඩම්මස්ලන්ද පානගමුව බෙදුමේ රබර් ගස් 2077 ඉවත් කිරීමට අදාළව සමාගම සහ ගැණුම්කරුවකු අතර 2017 සැප්තැම්බර් 19 දින අත්සන් කල ගිවිසුම අනුව, දින 90ක් තුළ අදාළ කාර්යය ඉටුකරවා ගැනීමට සමාගම අපෝසත් වී තිබූ අතර, කොන්ත්‍රාත්කරු අදාළ කාර්යය නිම කිරීමට අමතර දින 210 ක් වැය කර තිබුණි. ඒ අනුව එම ඉඩමෙහි වගාකිරීමට සැලසුම්කර තිබූ කුරුඳු පැල 17,780ක් වගාකිරීමේ කටයුතු එම කාලයෙන් ප්‍රමාද වී තිබුණි.</p>	<p>කාලගුණික හේතූන් හා නැවත ටෙන්ඩර් කැඳවීමට අමතර කාලයක් ගතවීම, සේවකයින්ගේ නොපැමිණීම යන කරුණු හේතුවෙන් කොන්ත්‍රාත් කාලය දීර්ඝ කර තිබූ අතර, 2018 වර්ෂයේදී අදාළ ඇස්තමේන්තුවට අනුව කුරුඳු පැල සිටුවා ඇත.</p>		<p>කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම අනුව ගිවිසුම් කාලය තුළ අදාළ කටයුතු අවසන් කර ගැනීමට කටයුතු කල යුතු අතර, අසාමාන්‍ය ලෙස කාලය දීර්ගකිරීම් සඳහා සිදුකරනු ලබන ඉල්ලීම් සඳහා ප්‍රමාණවත් හේතු ඉදිරිපත් නොවේ නම් අලාභ අයකරගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>